

Täysistunto

Maanantai 22.6.2026 klo 12.00

5. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi hallinnon yhteisistä sähköisen asioinnin tukipalveluista annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 58/2026 vp

Valiokunnan mietintö HaVM 14/2026 vp

Toinen käsittely

Puhemies Jussi Halla-aho: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 5. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotus, jonka sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä. — Edustaja Hänninen, olkaa hyvä.

Keskustelu

13.31 **Juha Hänninen kok:** Arvoisa puhemies! Asummepa kaupungissa, kunnassa tai kylällä, yksi asia meitä kaikkia yhdistää. Viranomaisilta tulevan postin saapumiseen ajoissa ja turvallisesti pitää voida luottaa, jotta ehdimme myös lukemaan tiedon oikea-aikaisesti. Kun kirje kolahtaa postiluukusta tai viesti saapuu puhelimeen, sen pitää olla varma tieto. Tässä esityksessä on kysymys juuri tästä: luottamuksesta. Tällä lakimuutoksella mahdollistetaan se, että viranomaisen sähköinen viesti voidaan Suomi.fi-viestien lisäksi toimittaa myös yksityiseen digipostipalveluun, jos kansalainen itse niin haluaa.

Arvoisa puhemies! Tämä onkin se tärkeä sana: haluaa. [Hälinää — Puhemies koputtaa] Tässä esityksessä ketään ei pakoteta, mutta jokaiselle annetaan mahdollisuus ottaa viranomaisasiointi vastaan siellä, missä arki muutenkin hoituu. Nyky-Suomessa suuri osa meistä hoitaa laskut, palkkakuitit ja muut tärkeät paperit jo digitaalisesti. On luontevaa ja turvallista, että myös viranomaisviestit löytyvät samasta tutusta paikasta, eivät huku sähköpostien sekaan, eivätkä vaadi uusien ohjelmien käyttöönottoa tai lähde harhailemaan epävarmisiin kanaviin.

Turvallisuuden kannalta tärkeää on myös, että tämä uudistus ei avaa ovea holtittomuudelle. Yksityiset digipostipalvelut voivat toimia viranomaisviestien katseluohjelmina vain sopimuksella ja vain silloin, kun ne täyttävät laissa säädetyt tiukat vaatimukset tietoturvas- ta, häiriötilanteista ja viranomaisyhteistyöstä. Lisäksi valiokunnan mietintö täydentää esitystä, ja se on nyt vielä parempi. Tämä on vastuullista digitalisaatiota, jossa turvallisuus menee edellä, ei markkina. — Kiitos, arvoisa puhemies. [Aki Lindén: Alkoholilainsäädännössä menee markkina edellä ja turvallisuus vasta sitten! — Eveliina Heinäluoma: Tässä menee säästöt edellä!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hanna Räsänen, olkaa hyvä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 70/2026 vp

13.34 **Hanna Räsänen kesk:** Arvoisa puhemies! Lakia säädettäessä on tärkeää, että kaikki suomalaiset pysyvät mukana. Valitettavasti tässä kyseisessä lakiesityksessä on suuri joukko suomalaisia, jotka kyllä tippuvat digitaalisuuden kärryiltä. Väittäisin, että jos lähette kysymään isovanhemmiltanne tai tutuilta sukulaisilta, onko aivan itsestään selvää, että viestit tulevat sinne Suomi.fi-postilaatikkoon, tai osaavatko he käyttää kaikkia niitä aparaatteja, mitä arjessa nykypäivänä oletetaan ihmisten käyttävän, niin aika monesta perheestä löytyy ihmisiä, jotka sanovat, että emme osaa. Ja täytyy kyllä tunnustaa, että itselänikään, vaikka täällä digivälineiden kanssa päivät töitä teen, ei ole aivan helppoa sisäistää kaikkia niitä muutoksia, mitä tällä vaalikaudella on tässä talossa säädetty.

Hallitus antoi lakiesityksen, ja eduskunta 11.3.26 hyväksyi tämän lakimuutoksen. Sen hän tarkoitti sitä, että 14.4.26 alkaen kansalaiset luopuvat perinteisistä viranomaiskirjeistä ja joutuvat ottamaan käyttöön digitaaliset postilaatikat. Lainsäädäntöä ollaan toteuttamassa kahdessa vaiheessa. Tämän nyt käsiteltävänä olevan lakiesityksen tavoitteena on, että viranomaisten Digi- ja väestötietoviraston tuottamaan palveluun lähettämät sähköiset tiedoksiannot voidaan näyttää viestipalvelun käyttäjälle Suomi.fi-palvelun lisäksi myös yksityisten toimijoiden tarjoamassa digitaalisessa palvelussa. Tämähän kuulosti silloin alkuun ihan hyvältä ajatukselta, koska se ensimmäinen lakiesityshän oli huono, että jos tällä mentäisiin parempaan suuntaan, mutta täytyy kyllä sanoa, että valiokuntakäsittelyn myötä vahvistui myös se käsitys, että tämä toinen lakiesitys, mikä täydentää ensimmäistä, laittaa asiat kyllä vielä entistä sekaisemmiksi.

Ensimmäiseksi voin todeta sen, että lait pitäisi minun mielestäni ainakin tuoda yhtenä kokonaisuutena, niin että sen lain vaikutuksia voitaisiin arvioida paremmin. Aina kun jotain lakia ripotellaan useampaan osaan, niin kokonaisuus saattaa muuttua repalaiseksi ja se ei hahmotu, ja niin tulee kyllä käymään myös tämän lain kanssa. Me totesimme valiokuntaryhmänä jo silloin sen ensimmäisen vaiheen lain käsittelyn yhteydessä, että tämä laki tulee altistamaan kansalaisia oikeudenmenetyksille ja heikentää erityisesti heikoimmassa asemassa olevien asemaa. Esimerkiksi vastuu viranomaisten kirjeiden perillemenosta säilytetään yksinomaan kansalaisille ilman, että kansalainen olisi saanut tiedon Suomi.fi-postilaatikkoon lähetetystä kirjeestä. Eli vastuu jää yksilölle, ei kirjeen lähettäjälle. Merkillä pantavaa myös silloin oli valiokunnan käsittelyssä, että kaikki esittämämme kansalaisten oikeusturvaa parantavat ehdotukset tyrmättiin hallituspuolueiden voimin joko sen takia, että niitä ei ole hallitusohjelmassa, tai sen takia, että ne tuovat kustannuksia. Meidän esityksemme koskivat muun muassa suostumusperusteista sähköistä asiointia, digituen lain säätämistä, elikkä se olisi laki, joka määrittäisi, että kaikilla suomalaisilla on oltava tietty määrä digitukea helposti saatavilla, ja myös erityissäätelyn tarpeita, mitkä koskettavat aivan suoraan kansalaisten oikeusturvaa.

Meidän valiokuntaryhmän ja keskustan mielestä tämä lakiesitys tulee kyllä laittamaan suomalaiset eriarvoiseen asemaan. Me esitämmekin tämän lakiesityksen hylkäämistä, ja jos sitten käy niin, että siitä huolimatta tämä laki tässä salissa tulisi menemään läpi, niin meillä on kymmenen lausumaehdotusta, mitkä aion lukea nyt tässä:

”1. Eduskunta edellyttää, että valtioneuvosto arvioi sähköisen tiedoksiannon sääntelykokonaisuuden yhtenä kokonaisuutena ja tuo tarvittavat muutokset eduskuntaan siten, että järjestelmä on kansalaisille selkeä, ennakoitava ja helppokäyttöinen.

2. Eduskunta edellyttää valtioneuvoston varmistavan, ettei sähköinen tiedoksianto johda oikeudenmenetyksiin tilanteissa, joissa viesti ei tosiasiallisesti tavoita vastaanottajaa. Häiriötilanteisiin on säädettävä selkeät ja asiakkaan oikeusturvaa turvaavat säännökset.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 70/2026 vp

3. Eduskunta edellyttää, että valtioneuvosto ryhtyy toimenpiteisiin digituen vahvistamiseksi sekä varmistaa erityisryhmien mahdollisuudet käyttää palvelua.

4. Eduskunta edellyttää, että tiedoksiannon vastuut ja velvollisuudet määritellään laissa yksiselitteisesti siten, että viranomaisella säilyy tosiasiallinen mahdollisuus varmistua tiedoksiannon toteutumisesta.

5. Eduskunta edellyttää valtioneuvoston varmistavan, ettei järjestelmä johda viranomaisviestien hajautumiseen useisiin palveluihin siten, että kansalaisen on vaikea seurata niitä.

6. Eduskunta edellyttää, että ennen lain täysimääräistä toimeenpanoa arvioidaan kattavasti tietoturva- ja tietosuojariskit ja säädetään tarvittavat lisävaatimukset yksityisille toimijoille.

7. Eduskunta edellyttää, että valtioneuvosto arvioi julkisen hallintotehtävän siirtämisen edellytykset perustuslain 124 §:n näkökulmasta ja tarvittaessa täsmentää sääntelyä.

8. Eduskunta edellyttää, että Digi- ja väestötietoviraston roolit erotetaan organisatorisesti ja toiminnallisesti siten, että kilpailuneutraliteetti toteutuu.

9. Eduskunta edellyttää, että valtioneuvosto valmistelee mallin, jolla yksityisille digipostipalveluille korvataan julkisen hallintotehtävän hoitamisesta aiheutuvat kustannukset.

10. Eduskunta edellyttää valtioneuvoston tarkentavan sääntelyä ja sopimusehtoja niin, etteivät ne muodostu kohtuuttomiksi tai estä uusien toimijoiden markkinoille pääsyä.”

Nämä ovat siis keskustan vastalauseesta 2.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Riipi, olkaa hyvä.

13.40 **Mika Riipi kesk:** Arvoisa puhemies! Voin kyllä yhtyä noihin edustaja Räsäsen esiin nostamiin huoliin. On jotenkin merkille pantavaakin, että tässä salissa kyllä oli kovasti väkeä paikalla äsken, kun puhuttiin poliisin oikeuksien lisäämisestä, mutta sitten kun puhutaan heikompiosaisen ihmisten tilanteesta, niin... No, on täällä meitä vielä muutama. [Pia Lohikoski: No nimenomaan!]

Tähän liittyen voi sanoa näin, että pitää olla ihan aidosti ja todella huolissaan tästä tilanteesta. Taisi olla ihan vasta, kun vanhusasiavaltuutettu nosti esille, että meillä tässä maassa on jopa puoli miljoonaa ikäihmistä, joilla ei käytännössä ole digitaitoja tai sellaisia laitteita, joilla he pystyisivät käyttämään näitä. Minä itse kannatan digitalisaatiota, kun se tehdään hallitusti, kun se tehdään niin, että mukana on riittävästi tukea ja että ketään ei jätetä yksin. Mutta kyllähän nämä jatkumot, millä näitä uudistuksia on nyt tehty, tarkoittavat sitä, että nämä periaatteet eivät nyt toteudu ja varmaan syntyy vahinkoja, ja nimenomaan meidän yhteiskunnan heikompiosaisille. Näillä perusteilla minä kannatan edustaja Räsäsen tekemää hylkäsesitystä ja myös noita lausumaesityksiä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lindén, olkaa hyvä.

13.41 **Aki Lindén sd:** Arvoisa herra puhemies! Harvoin — tai itse asiassa en koskaan aikaisemmin — olen tehnyt niin, että lukisin täällä suoraan sanomalehdessä tai tiedotusvälineessä olevan kirjoituksen, mutta tässä kaksi vuorokautta sitten Ilta-Sanomissa päätoimittajakuntaan kuuluva Heidi Hagelin kirjoitti aivan erinomaisesti tästä käsiteltävästä aiheesta. En siteeraa sitä kokonaan, se oli aika pitkä kirjoitus, mutta kuitenkin osan:

Pöytäkirjan asiakohta PTK 70/2026 vp

”Eihän tämä nyt voi olla tällaista, että ihminen ei pysty hoitamaan omia asioitaan, puuskahti äitini. Hän oli saanut verottajalta tai pankista ilmoituksen, mutta kun hän yritti avata sitä digipalvelussa, mitään ei tapahtunut. Lupasin, että katsotaan yhdessä, kun tulen käymään.”

”Kuulen samaa jatkuvasti. Niin ystäväni puheissa omista vanhemmistaan kuin lukijapalautteissa, kun kirjoitan aihepiiristä.”

”Vanhusasiavaltuutettu Päivi Topo sanoi Helsingin Sanomien (12.6.) haastattelussa, että saa jatkuvasti vanhuksilta ja heidän omaisiltaan yhteydenottoja, joiden perussanoma on: voiko tämä olla totta. Jos et osaa hoitaa asioitasi digitaalisesti, asioiden hoitaminen on lähes mahdotonta. Terveysasiat, pankit, matkaliput, verottaja, parkkimaksut — kaikkeen tarvitaan digiä ja listaa voisi jatkaa loputtomiin.”

”Topo kertoo, miten ikäihmiset ovat saaneet laskuja käyttämättömistä terveydenhuollon ajoista. Ikäihminen ei edes tiennyt saaneensa aikaa, sillä ilmoitus tuli sähköiseen potilastietojärjestelmään, jota hän oli käyttänyt vain sukulaisensa avustuksella. Itse hän ei osannut käyttää järjestelmää.”

”Toinen lopetti käynnin uimahallissa, koska parkkimaksun pystyi maksamaan vain sovelluksella. Kolmannelta jäivät sukujuhlat väliin, koska bussimatkaa ei voinut maksaa käteisellä eikä kortilla — lippu olisi pitänyt ostaa sovelluksella.” Lopetan tässä vaiheessa tämän siteeraamisen, mutta erinomainen, laaja artikkeli.

Kiinnitän nyt huomiota siihen, että pari kuukautta sitten me käsitelimme täällä eduskunnassa nimenomaan sitä lakia, joka on liitännäislaki nyt käsittelyssä olevalle laille, jossa käytännön tilanne on se, että kun henkilö esimerkiksi sukulaisensa avustuksella käy vaikka katsomassa omia Kanta-tietojaan tai sitten verotietojaan, niin automaattisesti kaikkiin näihin valtion digijärjestelmiin tulee ikään kuin viesti siitä, että kyllähän tämä henkilö osaa käyttää digitaalisia välineitä, ja sen jälkeen sellaisen täpän tai merkin, minkä on aiemmin tehnyt, että haluaakin paperisena nämä tiedot, vaikutus lakkaa ja syntyy edellä kuvatun kaltaisia tilanteita.

Minusta tämä on erittäin vakava tilanne. Kiinnitän huomiota siihen, että esimerkiksi kokoomuksen eräät kansanedustajat aika näyttävästi saivat palstatilaa kritisoidessaan tätä nykyistä järjestelmää, mutta olivat sitten itse täällä säätämässä lakia. [Aino-Kaisa Pekonen: Näin on!] Siinä yhteydessä käytin itse puheenvuoron, jossa totesin, että olen monta kertaa kuullut myös hallituspuolueiden piiristä yksittäisten kansanedustajien näkemyksiä siitä, että tässä suhteessa Suomessa tilanne on nyt huolestuttava ja vakava, mutta sitten, kun tulee konkreettinen lainsäädäntötilanne, kuitenkin seistään sellaisen huononnuksen takana.

Olen kovasti itse miettinyt, mitä tässä oikeasti pitäisi tehdä, koska pelkkään kritiikkiin kään en haluaisi tässä sortua. Eräs konkreettinen ratkaisu voisi olla sellainen, että jokaisessa kunnassa — mahdollisesti suurissa kaupungeissa tarvittaisiin useampiakin pisteitä — olisi kerta kaikkiaan joku piste tai sellainen, johon ihminen voi mennä ihan, voisiko sanoa, avuttomuutensa näissä asioissa näyttäen, että nyt ei osaa jotain asiaa tai pysty hoitamaan sitä, ja saisi tietysti opastusta mutta ihan käytännön apuakin siinä niin, että sitten hoidettaisiin se konkreettinen asia.

Tietysti joku yksittäinen asia, vaikkapa äskeysessä pääkirjoituksessa mainittu bussilipun tilaaminen, vaikkapa näin paljon vaivaa näkemällä on aika keinotekoiselta ja hankalalta kuulostavaa, mutta jotainhan meidän täytyy ihan oikeasti tässä tehdä. Eikä pelkästään aika hoida tätä asiaa, koska nämä digitaaliset järjestelmät muuttuvat koko ajan yhä vaativam-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 70/2026 vp

miksi ja ihminenkin, joka nyt tuntuu osaavan ja jollakin lailla pärjäävän nykyisessä maailmassa, ei kenties sitten kymmenen vuoden päästä pärjääkään.

Eli tässä on oikeasti vakava asia, ja istuvan hallituksen, joka nyt on pääministeri Orpon hallitus, tulee ehdottomasti puuttua tähän tilanteeseen ja tehdä sellaista lainsäädäntöä ja sellaisia aloitteita ja ratkaisuehdotuksia, jotka auttavat ihmisiä tässä, eikä niin, että tässä luodaan lisää tätä digisyrjäytymistä ja sitten mennään patsastelemaan tiedotusvälineiden sivuille ja ollaan kovasti huolissaan siitä, mitä ollaan juuri itse aiheutettu. — Kiitoksia. [Aino-Kaisa Pekonen: Erittäin hyvä puhe!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lyly, olkaa hyvä.

13.46 Lauri Lyly sd: Arvoisa puhemies! Edustaja Lindénin puheesta on helppo jatkaa, koska on sama huoli, kun lukee näitä tiedotusvälineissä olevia kirjoituksia tai kun kuuntelee vanhusasiavaltuutettu Päivi Topon puheita: meillä on 500 000—600 000 ihmistä, joilla digitaidot ovat puutteelliset. Ajatelkaa, yli 10 prosenttia suomalaisista on sellaisia, ja me teemme täällä lainsäädäntöä, jolla heidän viranomaisasiointiaan vaikeutetaan todella paljon ja vaaditaan sellaisia henkilökohtaisia taitoja, joita on vaikea enää oppia. Tässä edustaja Lindénin hyvässä puheenvuorossa tuli hyvin esiin se, että vaikka me täällä työelämässä olemme koko ajan digipalvelujen piirissä, ja osaamme niitä noin kohtuullisen hyvin käyttää, ja meillä on täällä tukihenkilöitä ja muita olemassa koko ajan, mutta kun ajatellaan niitä ihmisiä, jotka siirtyvät ja ovat eläkkeellä, ja sitten niitä palveluja ei ole samalla tavalla tarjolla, niin kyllä se on hankalaa. Se työelämän sisällä oleva digiosaaminen kyllä ehkä kohtuu hyvin pysyy, mutta ei sielläkään kaikissa ammateissa. Tämä huoli tässä on erittäin iso.

Kaikki varmasti kannatamme sitä, että siirretään näitä asioita digitaaliseen palveluiden kautta ja edesautetaan tätä digitalisointia asioiden hoidossa, mutta se ei voi tarkoittaa sitä, että me syrjäytetään täällä ihmisiä, jotka eivät sitä osaa. Tämä on tosiasiallisesti iso ongelma. Tämän Suomi.fi-palvelujen käytön loikka, jonka teemme tässä, on todella iso, ja nyt tässä viedään vielä lisää niitä eteenpäin. Ei mene, arvoisa puhemies, päivääkään, etteikö aina varoiteta jostain alustasta, joka tulee, että sitä palvelua ei pidä ottaa tai siihen ei pidä vastata tai jotain muuta, niin tässä me teemme digitaaliseen pintaan nyt niitä palveluja lisää, jotka ovat siellä pinnassa. Miten sellainen henkilö osaa ne eritellä, joka ei ole digitaidoiltaan sillä tasolla, että pystyisi ne tekemään? Siinä mielessä täällä on tullut hyviä näkökulmia sen osalta, miksi tätä lakiesitystä ei pitäisi nyt hyväksyä, vaan mennä nyt tämä yksi loikka ensin ja sitten katsoa sen kokemukset ja korjata niitä ja sitten viedä ehkä eteenpäin.

Arvoisa puhemies! Tässä on vielä se ongelma, että miten varmistutaan ihmisten saamista tiedosta ja siitä, miten he pystyvät siihen reagoimaan oikealla tavalla. Nämä ovat niitä juuriasioita, jotka pitää meidän Suomessa olla.

Tässä pitää ehkä palata askel taaksepäin ja miettiä sitten niitä palvelupisteitä ja kaikkea muuta, joilla me tämän henkilökohtaisen asioinnin kautta tämä palvelu pystytään toteuttamaan ihmisille. Nyt kun me puhuttiin tästä Lupa- ja valvontavirastosta, niin taisi sinne esimerkkinä tulla joku Suomi-talo, jossa ne yrittävät koota näitä lupaviranomaisen asioita. Ehkä kuntien kanssa tekemällä tästä voisi saada semmoisen palvelun aikaiseksi, koska silloin se leviäisi joka puolelle Suomea varmemmin. Kunta on erittäin hyvä organisaatio tällaisessa asiassa. Siinä mielessä pitäisi olla näitä henkilökohtaisia asiointipisteitä, missä voi nämä palvelut ja nämä sisällöt käydä tarkistamassa ja myöskin vastailemassa. — Kiitos.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 70/2026 vp

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Sarkkinen, olkaa hyvä.

13.50 **Hanna Sarkkinen vas:** Arvoisa puhemies! Digitaalisen viranomaisasioinnin kehittäminen on sinänsä kannatettava tavoite, mutta käsillä olevan lakimuutoksen ongelma on, että se ei selkeytä viranomaisasiointia. Päinvastoin se tuo jo valmiiksi vaikeasti hahmotettavaan sähköisen tiedoksiannon järjestelmään uuden kerroksen eli yksityiset viestienkatse-
luohjelmat.

Vaikka niiden käyttöönotto perustuisi vapaaehtoisuuteen, järjestelmä voi kansalaisen näkökulmasta muuttua entistä epäselvemmäksi. Monelle voi jäädä epäselväksi, mistä viranomaisviestejä pitää seurata ja mitä seuraa, jos viesti jää huomaamatta. Tämä koskee erityisesti ihmisiä, joilla on heikot digitaidot, rajoittunut toimintakyky tai puutteelliset mahdollisuudet käyttää sähköisiä palveluita.

Digitalisaation pitäisi helpottaa asiointia eikä siirtää monimutkaisen järjestelmän riskiä kansalaisten kannettaviksi. Jos valtio tekee sähköisestä viranomaisasioinnista ensisijaista, sen on samalla varmistettava, ettei kukaan jää palveluiden tai oikeuksiensa ulkopuolelle. Tässä esityksessä yksityisten toimijoiden tuomiselle viranomaisviestinnän osapuoliksi ei ole esitetty riittäviä perusteita, ja kannatan lakiehdotuksen hylkäämistä.

Arvoisa puhemies! Edellisten puhujien tapaan olen erittäin huolissani palveluiden digitalisoinnin vaikutuksista monille ikäihmisille eli digisyrjäytymisestä. Tosiasia kuitenkin on, että iso osa suomalaisista ei selviydy nykyisessä digipalvelumaailmassa. Erityisiä ongelmia on sadoillatuhansilla ikäihmisillä. On selvää, että ihmiset tarvitsevat tukea ja opastusta digiasiointiin, mutta se ei riitä. Vaihtoehtoisten asiointitapojen tulisi myös olla aina aidosti saavutettavissa. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kallio, olkaa hyvä.

13.52 **Vesa Kallio kesk:** Arvoisa herra puhemies! Täällä on tullut hyvin ilmi niitä ongelmakohtia, mitä tähän lakiesitykseen liittyy, ja keskustan valiokuntaryhmän esitykset on tehty ja niitä kannatettu. Täällä tuli esille tämä, että on arvioitu, että jopa puoli miljoonaa on semmoisia, joilla ei ole taitoja, mutta sitten samaan aikaan on myös ryhmä, josta on todettu esimerkiksi Finnet-liiton toimesta, että meillä on noin puoli miljoonaa suomalaista jäämässä mobiiliyhteyksien ulkopuolelle, eli ne eivät toimi koko maassa. Nämä eivät välttämättä ole ollenkaan samat ryhmät, elikkä tässä on monenlaisia ongelmia. Sitten on erilaiset laitteiden hankinnat, ja sitten kun on erilaisia sovelluksia ja muita, niin ne eivät välttämättä kovin kauan toimi. Minulla on henkilökohtainen puhelin, joka alkaa olla kymmenen vuotta vanha, ja kun olen tämän ikäinen, niin kynnys on korkea vaihtaa uuteen. Kaikki palvelut eivät enää siinä tahdo toimia.

Tosiaan tämän käsiteltävänä olevan lakiesityksen tavoitteena on, että viranomaisten Digi- ja väestötietoviraston tuottamaan viestinvälityspalveluun lähettämät sähköiset tiedoksiannot voitaisiin näyttää viestinvälityspalvelun käyttäjille Suomi.fi-viestit-palvelun lisäksi myös yksityisen toimijan tarjoamassa digitaalisessa palvelussa. Hyvän lainsäädäntötavan kannalta on yhä ongelmallista, että kansalaisten oikeusturvan kannalta näin merkittävässä muutoksessa samaa asiaa koskevaa lainsäädäntöä käsitellään kahdessa vaiheessa. Tämähän on monen muunkin lainsäädännön osalta: esimerkiksi ympäristövaliokunnassa on paljon semmoisia, että on monta lakia tulossa ja että nyt ei voida tätä asiaa käsitellä, kun se on siinä seuraavassa, ja sitten kun mennään sinne seuraavaan, niin sitten sanotaan, että

Pöytäkirjan asiakohta PTK 70/2026 vp

se olisi pitänyt käsitellä siinä edellisessä. Tässä on hyvä tehdä semmoista johdonmukaista ja loogista lainsäädäntötyötä.

Tämä hallituksen esittämä toimeenpanomalli sähköisen tiedoksiannon ensisijaisuudesta altistaa kansalaiset oikeudenmenetyksille, niin kuin täällä on tuotu hyvin esille, ja on erityisesti näiden heikoimmassa asemassa olevien asema. He ovat monasti ikääntyneitä, mutta siellä voi olla monia muitakin asioita, esimerkiksi tulotaso ja asema muuten elämässä ja se, minkälaisia elämäntilanteita on. Esimerkiksi vastuu viranomaisten kirjeiden perillemenosta sälytettäisiin kansalaisille ilman, että kansalainen olisi saanut tiedon Suomi.fi-postilaatikkoon lähetetystä kirjeestä.

Arvoisa puhemies! Oikeusministeriön ja eduskunnan oikeusasiamiehen lausuntojen sekä keskeisten sidosryhmien näkemysten perusteella nyt puheena olevaa esitystä voidaan pitää tavoitteeltaan kannatettavana, mutta sen toteutustapaan liittyy merkittäviä oikeudellisia, toiminnallisia ja markkinoihin kohdistuvia puutteita. Kyse on pitkälti sääntelyn selkeydestä, vastuiden jakamisesta, oikeusturvan ja perusoikeuksien toteutumisesta sekä palvelumarkkinoiden toiminnasta. Hallituksen esitys on tekemässä sähköisestä tiedoksiantomenettelystä entistäkin monimutkaisempaa. Jo nykyisellään se on kansalaisille vaikeasti hahmotettava. He voivat saada tärkeitä viranomaiskirjeitä sähköiseen postilaatikkoonsa siitä tietämättä.

Yksityisten digipostipalvelujen liittäminen vasta jälkikäteen osaksi tiedoksiantojärjestelmää lisää sähköisten kanavien määrää, mikä hajauttaa tiedonkulkua. Käytännössä tämä voi johtaa tilanteeseen, jossa kansalaiset eivät tiedä, missä heidän viranomaisviestinsä sijaitsevat tai mitä palvelua heidän tulisi aktiivisesti seurata. Erityisesti tämä on ikääntyneiden osalta suuri ongelma. Asiakkaan näkökulmasta järjestelmän käytettävyys ja ennakoitavuus jäävät heikoiksi.

Arvoisa puhemies! Myös vastuukysymyksiin on jäämässä vakavia epäselvyyksiä. Vaikka viranomaisella säilyy oikeudellinen vastuu tiedoksiannoista, sen tosiasiallinen kontrolli tiedoksiantoprosessiin heikkenee, kun mukaan tulee vasta jälkikäteen Digi- ja väestötietoviraston lisäksi yksityisiä palveluntarjoajia. Viranomainen ei välttämättä tiedä, missä palvelussa tiedoksianto on vastaanotettu tai miten se on käyttäjälle välittynyt. Tämä hämärtää vastuunkantoa tilanteessa, jossa tiedoksianto epäonnistuu tai ilmenee oikeusturvaa koskevia ongelmia. On riski, että lopullisen vastuun seurauksineen kantaa kansalainen huonon lainsäädännön takia.

Erityisen ongelmallisena lausunnonantajat pitivät sitä, että tiedoksianto voitaisiin katsoa toteutuneeksi, vaikka käyttäjä ei olisi tosiasiallisesti saanut tietoa asiakirjasta esimerkiksi teknisten häiriöiden tai palvelukanavien hajautumisen vuoksi. Se voi johtaa kansalaisen oikeudenmenetyksiin heikentäen samalla luottamusta viranomaisviestintään. Tarpeet neuvonnalle lisääntyvät, ja tehtyjen päätösten muutoksenhakujärjestelmät kuormittuvat. Esi-tyksessä ei ole otettu näitä tekijöitä lainkaan huomioon. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Nikkanen, olkaa hyvä.

13.57 Saku Nikkanen sd: Arvoisa puhemies! Nyt käsittelyssä olevassa lakiehdotuksessa esitetyillä muutoksilla mahdollistetaan viranomaisten tiedoksiantojen toimittaminen jatkossa myös yksityisiin digipostipalveluihin. Ehdotetulla sääntelyllä on yhteys aiemmin keväällä hallintovaliokunnan käsittelemään ja eduskunnan hyväksymään hallituksen esitykseen, jossa säädettiin sähköisen tiedoksiannon ensisijaisuudesta. Sen myötä täysi-ikäiselle

Pöytäkirjan asiakohta PTK 70/2026 vp

henkilölle avataan viranomaisaloitteisesti viestinvälityspalvelutili eli Suomi.fi-tili, kun hän tunnustautuu johonkin julkishallinnon sähköiseen palveluun. Nyt käsiteltävää esitystä tuleekin arvioida osana tätä aiemmin hyväksyttyä sääntelyä, niin kuin tässäkin keskustelussa on jo monta kertaa todettu. Näyttää siltä, että nyt esitetyt muutokset uhkaavat tehdä hallinnon asiakkaille vaikeasti hahmottavasta kokonaisuudesta entisestäänkin vaikeammin hahmotettavan.

Arvoisa puhemies! Sähköistä tiedoksiantoa koskevan kokonaisuuden tulisi olla hallinnon asiakkaiden näkökulmasta mahdollisimman selkeä. Sähköisen tiedoksiannon sääntely on tullut voimaan vasta huhtikuussa, minkä vuoksi kokemuksia lähtökohtaisesti kaikkia täysi-ikäisiä hallinnon asiakkaita koskevasta sähköisestä tiedoksiannosta ei vielä ole. Pikemminkin olemme saaneet viitteitä siitä, ettei vastikään säädetty Suomi.fi-palvelun lisätty käyttö ole kaikille kovin yksinkertaista, eivätkä monet ihmiset ymmärrä koko järjestelmää. Myös eduskunnan oikeusasiamies esitti tästä huolensa lausunnossaan hallintovaliokunnalle. Erityisesti henkilöillä, joilla voi jo valmiiksi olla haasteita sähköisen viranomaispostin lukemisessa, saattaa olla vaikeuksia tunnistaa, mitä sovellusta tai katseluohjelmaa heidän tulee seurata.

Arvoisa puhemies! Pidämme tärkeänä digitalisaation hyödyntämistä ja tunnistamme, että digitalisaation avulla voidaan parhaimmillaan helpottaa ihmisten viranomaisasiointia ja saavuttaa myös taloudellisia säästöjä. Pidämme kuitenkin ongelmallisena liian nopeaa muutosta, joka lisää järjestelmän epäselvyyttä kansalaisille. Tärkeintä on kuitenkin, että viranomaisten lähettämien tiedoksiantojen perillemeno ja tiedonsaanti niistä varmistetaan kaikissa tilanteissa.

Arvoisa puhemies! Tässä keskustelussa on hyvin tuotu esille sitä digisyrjäytymisen ongelmaa, mikä on todellisuutta tällä hetkellä eri puolilla Suomea. Yli puoli miljoonaa suomalaista ei pärjää tällä hetkellä näiden digilaitteiden kanssa. Mielestäni tässä on erinomaisen hyvää keskustelua käyty siitä, miten isoja haasteita meillä tulevaisuudessa tulee tämän digitalisaation myötä olemaan, mikäli näihin ei kunnolla pureuduta ja näitä ongelmia ratkota. Meillä on paljon muitakin kuin ikääntynyttä väkeä, jotka digisyrjäytyvät tällä hetkellä.

Edustaja Kallio nosti hyvin esille myöskin sen, ettei internetyhteyttä ole esimerkiksi eri puolilla Suomea. Ihan tässä niin sanotussa kasvukolmiossa, vaikka kotikaupungissani Salossakin, on paljon, paljon alueita, joilla ei internetyhteyttä yksinkertaisesti ole.

Sen lisäksi näiden Suomi-pisteiden valmistelu on vielä pahastikin kesken. Ennen kuin on fyysisesti olemassa näitä Suomi-pisteitäkään, joissa voitaisiin tätä digipalveluapua tarjota ihan viranomaisten toimesta, ei kannattaisi kyllä tällaisia esityksiä tehdä.

Arvoisa puhemies! Teen vastalauseen 1 mukaisen esityksen, että lakiehdotus hylätään.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Heinäluoma.

14.01 **Eveliina Heinäluoma sd:** Arvoisa puhemies! Digipalveluiden käyttö parhaimmillaan parantaa palvelua ja myöskin käyttäjien näkökulmasta asiointia, mutta sitten samaan aikaan on todettava, että pahimmillaan se lisää digisyrjäytymistä ja syrjäyttää ihmisiä ja luo epäoikeudenmukaisen tilanteen tilanteessa, jossa ihminen asioi tavallisten viranomaiskanavien kautta. Valitettavasti, puhemies, on todettava, että nyt tässä hallituksen valitsemalla tiellä tämä digisyrjäytyminen tulee kyllä kasvavissa määrin lisääntymään. Nyt jo kuulemme hyvinvointialueilta kertomuksia, joissa näitä käyttämättömiä aikoja on tullut

Pöytäkirjan asiakohta PTK 70/2026 vp

merkittävästi lisää, kun ihmiset eivät ole huomanneet, että tieto tästä ajanvarauksesta onkin tullut sinne sähköisiin asiointikanaviin. Luulenpa, että tämä ongelma tulee lisääntymään nyt tässä hallituksen valitsemalla tiellä merkittävästi tulevina vuosina.

Arvoisa puhemies! Niin kuin tässä keskustelussa on todettu, tämä hallituksen esitys liittyy aikaisemmin jo päätettyyn hallituksen lakiesitykseen, jossa siis merkittävästi tullaan siirtämään kansalaisten asiointia viranomaispuolella näihin digitaalisiin ympäristöihin ja jatkossa automaattisesti asiointi siirtyisi sähköisiin välineisiin, jos ihminen asioi missä tahansa viranomaispalvelussa sähköisen kanavan kautta, aivan kuten edustaja Lindén tässä kertoi. Luulenpa, että tämä järjestelmä ei ole valtaosalle suomalaisista tällä hetkellä selvä. Itse olen ottanut tavaksi, kun tapaan erityisesti ikäihmisiä, kysyä heiltä aina ensimmäisenä, että olettehan tietoisia, että täällä Suomi.fi-kanavassa voi mahdollisesti jatkossa olla kaikki viranomaisviestintä. Ja tiedätkö, mikä vastaus useimmiten on? Että en ole tietoinen. Tämä on niille ikäihmisille, joilla ei ole omia omaisia, jotka voisivat näitä asioita heidän puolestaan hoitaa, aivan käsittämätön tilanne.

Arvoisa puhemies! Me pyrimme kyllä tähän saamaan näitä turvaverkkoja ympärille, mitä edustaja Lindén tässä peräänkuulutti edellä, mutta vastaus siihen hallintovaliokunnan työssä oli, että hallituksella ei ole rahaa. Tämä on säästölaki, ja tällä säästetään valtion resursseja näiden ikäihmisten ja muiden ryhmien kustannuksella. Tästä syystä hallituksella ei ollut tahtotilaa rakentaa tähän turvaverkkoja, joilla oltaisiin luotu parempi ympäristö myöskin näiden digitaalisten palveluiden käytössä, [Puhemies koputtaa] niin että jatkossa olisi myös enemmän näitä paperitse saatavia tiedoksiantoja saatavilla. Tästä syystä kannatan edustaja Nikkasen tekemää hylkäysesitystä.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lohikoski.

14.05 Pia Lohikoski vas: Arvoisa puhemies! Suomessa on paljon, vähintään satojatuhansia ihmisiä, joille itsenäinen digiasointi on vaikeaa tai jopa kokonaan mahdotonta. Vanhusasiavaltuutetun mukaan arjen digitalisoituminen ja digitaalinen viranomaisasiointi aiheuttavat suurelle joukolle ikäihmisiä huomattavia ongelmia. Suomessa asuu jopa 500 000—600 000 yli 65-vuotiasta, joilla ei ole taitoja sähköiseen asiointiin, eikä näitä taitoja ole kaikilla nuoremmillakaan.

Asioinnin digitalisoituminen voi aiheuttaa haasteita muun muassa vammaisille tai muille, joilla on erilaisia hahmottamisen ongelmia. On ollut varsin erikoista lukea lehdestä sosiaali- ja terveystieteiden varapuheenjohtaja, edustaja Laihon kommentteja, joissa hän vaatii muutoksia tähän digitalisaatioon ja puuttumista digisyrjäytymiseen — asiaan, joka on tuotu tänne hallituksen esityksenä, ja jonka hän itse on ollut viemässä läpi. Hän on äänestänyt itse näiden esitysten puolesta. [Aino-Kaisa Pekonen: Näin on!]

Arvoisa puhemies! Palveluiden digitalisointi on helpottanut monen elämää, mutta samalla digitalisointi kaventaa monien toimintakykyistenkin iäkkäiden mahdollisuuksia hoitaa itse omia asioitaan. Se, että ei osaa käyttää digitaalisia laitteita, ei tarkoita sitä, että on täysin toimintakyvytön tietenkään. Joten iäkkäilläkin ja muilla, joiden mahdollisuus käyttää digitalisaation tuomia mahdollisuuksia on heikompi, täytyisi olla tosiasialliset, yhdenvertaiset mahdollisuudet hoitaa omia asioitaan riippumatta siitä, minkälaiset laitteet on käytettävissä tai onko digitaitoja.

Lainsäädännöllä ollaan nyt tuomassa viranomaisviestinnän osapuoleksi myös yksityisiä toimijoita, ja tämä on kyllä erikoinen käänne. Tämähän ei ole digitaalisen asioinnin helpot-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 70/2026 vp

tamista koskevan tavoitteen kannalta mitenkään välttämätöntä, vaan uhkaa päinvastoin sekoittaa jo ennestään vaikeaselkoista järjestelmää entisestään. Kuten edellä esimerkiksi edustaja Heinäluoma juuri totesi, monessa ajanvarausjärjestelmässä saattaa esiintyä tämän seurauksena ongelmia. Ihmisten veroasiat tai jotkut sosiaaliturvaan liittyvät asiat saattavat mennä sekaisin, kun ei tiedetä, että automaattisesti sinne Suomi.fi-kanavaan tulevat jatkossa nämä ilmoitukset, jos on kerran käyttänyt näitä digitaalisia palveluita. Kun ihminen saattaa odottaa kotiinsa kirjettä eikä osaa mennä katsomaan sieltä, niin tämä kyllä aiheuttaa monenmoista sekaannusta.

Vielä, arvoisa puhemies, nostan yhden näkökulman esiin. Tässä on työllisyyspalveluita uudistettu ja Suomi.fi-viestien laajenevan käytön myötä yhä useamman työnhakijan tulee seurata viranomaisten yhteydenottoja sähköisesti nimenomaan Suomi.fi-palvelun kautta. Tämä vaikuttaa suoraan sekä työnhakuasiakkuuden voimassaoloon että oikeuteen työttömyysetuuteen. Tämä valtakunnallinen uudistus koskettaa monia haavoittuvassa asemassa olevia ihmisiä, esimerkiksi nuoria, joilla ei ole näitä laitteita saatavilla vaikkapa pienituloisuuden takia, maahanmuuttajia tai muita, joilla ei välttämättä ole digitaalisia taitoja. He asettuvat eriarvoiseen asemaan. Kaikki eivät todellakaan ole tietoisia näiden Suomi.fi-viestien ensisijaisuudesta, ja tämän palvelun käyttö on jopa velvoittavaa, jos sen on ottanut alun perin käyttöön, niin kyllä tässä on erittäin paljon epäkohtia. Paheksun suorastaan tätä edustaja Laihon toimintaa, jolla hän täyttää käsienpesua teki median kautta tässä asiassa, joka on tullut tähän hallituksen esityksenä, ja hän on itse ollut viemässä tätä läpi. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kaarisalo.

14.09 Riitta Kaarisalo sd: Arvoisa rouva puhemies! Tässä nyt käsillä olevassa esityksessä on lopulta kyse siitä, miten ja mitä kautta kansalainen jatkossa saa viranomaisilta tiedon häntä koskevista päätöksistä ja miten luotettavasti hänen oikeusturvansa toteutuu.

Digitaalisen asioinnin helpottaminen ja edistäminen viranomaistoiminnassa on tavoitteena sinänsä kannatettava, ja tästä meillä varmasti melko lailla laaja yhteisymmärrys onkin, mutta siihen liittyy myös sellaisia haasteita, joita ei vastuullisessa päätöksenteossa yksinkertaisesti tule sivuuttaa. Kiinnitänkin nyt huomiota huoliin, joita asiantuntijakuulemisten yhteydessä on tuotu esille tähän hallituksen esitykseen ja siihen jääneisiin epäkohtiin liittyen.

Hallitus on jo aiemmin siirtänyt viranomaisviestintää voimakkaasti digitaaliseen suuntaan. Nyt samaan järjestelmään ollaan lisäämässä uusia yksityisiä toimijoita ja uusia katselkanavia ennen kuin on edes saatu kokemuksia nykyisen järjestelmän toimivuudesta. Mielestäni yksi relevantti kysymys on, tekeekö tämä nyt tehtävä muutos järjestelmästä kansalaisille selkeämmän vai entistä sekavamman. Eduskunnan oikeusasiamies ja oikeusministeriö ovat kiinnittäneet huomiota siihen, että sähköisen tiedoksiannon kokonaisuuden pitäisi olla mahdollisimman helposti ymmärrettävä. Jos viranomaisviestit voivat löytyä Suomi.fi-viesteistä tai yhdestä tai useammasta yksityisestä palvelusta, kasvaa kiistatta riski, ettei kansalainen tiedä, mitä kanavaa hänen pitäisi ensisijaisesti seurata. Vastuu siirtyy siis yhä enemmän yksilöille, vaikka kyse on nimenomaan viranomaisen tiedoksiantovelvollisuudesta ja sen toteuttamisesta.

Arvoisa puhemies! Digitalisaatio voi olla erinomainen asia silloin, kun se helpottaa ihmisten arkea ja asiointia, mutta esimerkiksi tämän nyt käsiteltävän asian yhteydessä digitalisaatiosta tulee ongelma, kun kansalaisen on itse selvitettävä, missä hänen viranomais-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 70/2026 vp

viestinsä ovat, kuka niiden toimittamisesta vastaa ja milloin esimerkiksi oikeusvaikutukset alkavat. Tähän vaadittavia taitoja ei kaikilla yksinkertaisesti ole, ja ei voida pitää kohtuullisena vaatia niiden opettelua, eikä aina ole edes mahdollista, että nämä taidot olisi otettavissa haltuun.

Kuten olemme kuulleet, puutteelliset digitaidot ovat jopa yli puolella miljoonalla suomalaisella. Eli samaan aikaan, kun hallitus vie jälleen eteenpäin ratkaisuja, joiden arvioidaan lisäävän sähköisen asioinnin monimutkaisuutta, on enemmän kuin perusteltua nostaa esiin digisyrjäytyminen, mikä on todellinen ja vakava ongelma. Emme voi hyväksyä tilanteita, että kukaan jäisi palvelujen ulkopuolelle tai asianmukaisen tiedonsaantioikeuden ulkopuolelle puutteellisten digitaitojen vuoksi. Myös hallituspuolueiden rivistä on kuultu näitä huolenaiheita. Juuri siksi on vaikea ymmärtää, miksi lainsäädännössä kuljetaan samaan aikaan päinvastaiseen suuntaan. Jos olemme aidosti huolissamme digisyrjäytymisestä, meidän pitäisi tehdä järjestelmistämme yksinkertaisempia, selkeämpiä ja helpommin saavutettavia, ei rakentaa uusia kerroksia jo valmiiksi monimutkaisen kokonaisuuden päälle.

Arvoisa puhemies! Viranomaisviestinnän tärkein tehtävä on varmistaa, että viesti todella tavoittaa vastaanottajan. Jos tästä ei voida riittäväällä varmuudella huolehtia, vaarantuvat oikeusturva, yhdenvertaisuus ja luottamus julkiseen hallintoon. Siksi kyseenalaistan vahvasti, onko nyt oikea aika lisätä järjestelmään uusia toimijoita ja uusia vastuurakenteita, vai pitäisikö ensin varmistaa, että nykyinen järjestelmä ylipäätään toimii kansalaisen näkökulmasta selkeästi, turvallisesti ja ymmärrettävästi. Näistä syistä osoitan tukeni SDP:n ryhmän esittämälle vastalauseelle ja kannatan hylkäysesitystä.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Heinonen.

14.14 Timo Heinonen kok: Arvoisa rouva puhemies, hyvät edustajakollegat ja muut täysistuntoa seuraavat! En ole tämän lainsäädännön käsittelyyn itse eduskunnassa osallistunut, mutta tämän aiheen parissa olen pidempäänkin saanut täällä töitä tehdä ja aiempiinkin keskusteluihin osallistua, ja aina näissä jollain tavalla tulee mieleen vanha toteamus, että niin muuttuu maailma, Eskoseni. Tuli mieleen oman kansanedustajaurani aika alkuvaiheilta, kun eduskunnassa käytiin keskustelua postin jakeluvetoitteesta ja kuinka kiihkaasti silloin käytiin varsin napakkaakin keskustelua siitä, pitääkö postin tulla viitenä päivänä viikossa, ja siitä pidettiin silloin tiukasti kiinni, vaikka Posti ilmoitti jo itse, että se ei ole muuttuvassa maailmassa ja muuttuvassa tilanteessa mahdollista eikä myöskään järkevää, mutta poliitikot silloin päättivät, että viitenä päivänä ne jaetaan, ja niin toimittiin, kunnes, jos oikein muistan, viime hallituskaudella muutettiin tätä yleispalveluvetoitetta ja varmistettiin nyt sitten jako hieman harvemmalla jaolla. Näin se vain tapahtuu. Jos katsotaan, mitä meidän kirjepostille, lehdille ja kaikelle muulle on tapahtunut, niin jakelumääräthän ovat merkittäväällä tavalla vähentyneet, ja voi hyvin todeta myös, että tekemättäkään ei voi jättää. Toki olisimme varmaan voineet määrätä, että posti viedään viitenä päivänä viikossa. Mitä se olisi hinnoissa sitten tarkoittanut, niin se olisi tietysti ollut kovinkin massiivinen, ja kohtuuhyvin olemme pärjänneet tämän muutoksen myötä.

Tässä on käyty hyvää keskustelua nyt siitä, että maailma digitalisoituu ja sen myötä myös julkiset palvelut muuttuvat, ja itse yhdyin niihin huomioihin ja toteamuksiin, että tällainen Suomi.fi-palvelu on tervetullut ja se varmasti parantaa näiden palveluiden löydettävyyttä ja sitä, että ne ovat yhdessä, mahdollisimman turvallisessa paikassa. Toisaalta myös

Pöytäkirjan asiakohta PTK 70/2026 vp

minua itseäni aika ajoin harmittaa, kun tulee viesti, että on tullut viesti Suomi.fi-palveluun, ja siinä viestissä ei kerrota, mitä se koskee. No, se on kai turvallisuussyy, että se ei siinä tekstiviestin matkassa tai sähköpostin matkassa ole vaan vasta sen jälkeen, kun sinne kirjautuu, tiedon siitä saa, eli joskus nämä ovat myös näitä turvallisuuskysymyksiä. Mutta yhdyn myös niihin huomioihin, että miten varmistamme perille menon. Se on oleellinen osa, mutta toisaalta pitää muistaa sekin, että ei kirjepostikaan sataprosenttinen ole, eli meillä kirjepostissakin tapahtuu hukkumisia tänäkin päivänä, ehkä enempi kuin aikanaan, ja aina kirjepostikaan ei ole se takuvarma tiedonvälittämisen keino.

No, itse yhdyn huomioihin näistä, mitä ongelmia tässä digitalisaatioissa on. Yhtenä on tietysti saavutettavuus. Niin kuin täällä on todettu, meillä kaikilla ei Suomessa ole kattavaa edes mobiiliyhteyttä saatavana, ja se on oma ongelmansa sähköistyvässä maailmassa. Toisena on sitten aihe, josta olen eduskunnassa puhunut lukuisia kertoja, verkkoesteettömyys. Tässä on kyllä paljon tehtävää myös ihan julkisilla palveluntarjoajilla. Tämähän ei koske pelkästään niitä 500 000:ta ihmistä, joilla ei ole taitoja käyttää, vaan siellä on joukossa myös ihmisiä, joilla on jokin muu rajoittava tekijä käyttää, esimerkiksi näkö tai joku muu, mikä tekee tästä toimimisesta vaikeaa. Kannustan kaikkia, niin julkisia kuin myös yrityksiä, panostamaan verkkoesteettömyyteen. Sitten digisyrjäytyminen, joka on näille sukua ja jolla on yhteys ilman taitoja oleviin kansalaisiin, ja sitten nostan esille vielä saavutettavuuden rinnalla huoltovarmuuskysymyksen, miten varmistamme erilaisissa tilanteissa, että nämä palvelut sitten toimivat, jos esimerkiksi sähkö on huonommin saatavissa kuin normaalissa tilanteessa.

Arvoisa puhemies! Loppuun: Itse olen samaa mieltä tätä keskustelua kuunneltuani, että tämä vapaaehtoisuus on tärkeä tässä, mutta myös siihen on helppo yhtyä, että tätä pysyvää valintaa olisi ehkä tarpeen jatkossa miettiä, että se ruksi säilyisi siellä senkin jälkeen, jos on vaikka niin kuin edustaja Lindén tässä esimerkkikeississä kävi läpi, että joku lähiomainen tai ystävä auttoi yhden kerran käymään ja sen jälkeen kaikki lähtikin sähköisenä tulemaan. Toivon, että tämä on kysymys, jota erityisesti seurataan ja katsotaan, millä tavalla sitä voidaan tehdä. Ei tämä varmastikaan jää viimeiseksi muutokseksi digitalisoituvassa Suomessa, vaan meillä tulee näitä muutoksia tapahtumaan, niin kuin tuossa kuvasin, miten postinjakelu on muuttunut viisipäiväisestä pikkuhiljaa postin vähentyessä, ja toisaalta tällä puolella mennään sitten kehityksessä eteenpäin. Mutta niin kuin totesin, niin muuttuu maailma, Eskoseni.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Heinäluoma, vastauspuheenvuoro.

14.20 **Eveliina Heinäluoma sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Heinonen tässä puhui näistä tukiverkoista, joita olisi ollut hyvä rakentaa tämän lain ympärille — että esimerkiksi tämä yksi täppä ei automaattisesti tarkoita sitä, että siirrytään kaikissa viranomaispalveluissa sähköisiin palveluihin. Hyvä edustaja, me oppositiossa ja SDP:ssä nimenomaan esitimme tällöisten tukiverkkojen sisällyttämistä tähän lainsäädäntöön, mutta hallitus ei säästösyistä halunnut niitä tähän lainsäädäntöön ottaa. Tämä käytiin kyllä tässä valiokuntakäsittelyssä erittäin huolellisesti läpi. Tulkitsin jopa, että tässä olisi ollut ihan haluakin rakentaa esimerkiksi tällöisiä ikäihmisiä auttavia järjestelyjä, mutta koska tämä on säästölaki, niin tästä syystä, kustannussyistä, näitä ei voitu tehdä. [Timo Heinonen pyytää vastauspuheenvuoroa]

Pöytäkirjan asiakohta PTK 70/2026 vp

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Heinonen, vastauspuheenvuoro.

14.21 **Timo Heinonen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! No, enpä jaksa uskoa sitä, että tämän tämän voimassaolo, että haluan paperilla tai sähköisenä, on ollut säästökysymys, vaan se on todennäköisesti tekninen kysymys, että se sieltä poistuu. Ja ei varmasti säästä rahaa se, että ihminen itse tänään laittaa merkin, että en halua vastaanottaa, ja se muuttuu illalla. Se ei tässä maassa yhtään euroa enempää vie eikä säästä, vaan se muutos todennäköisesti kuluttaa enempi.

Ymmärsin, että sosiaalidemokraatit esittivät tämän koko lain hylkäämistä. Itse en tämän koko lain hylkäämistä kannata.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Peltokangas, vastauspuheenvuoro. [Mauri Peltokangas: Kiitos, arvoisa puheenjohtaja! Otin kolmen minuutin puheenvuoron tuossa.] — Anteeksi, ymmärsin, että se oli vastauspuheenvuoro. Siellä se onkin listan perällä. [Mauri Peltokangas: Kiitoksia! Se riittänee minulle.] — Edustaja Räsänen.

14.22 **Hanna Räsänen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Äsken siinä varsinaisessa puheenvuorossani nostin nimenomaisesti esille sen, että me oppositiosta esitimme valiokuntakäsittelyssä useita eri toimenpiteitä, mitkä hylättiin hallituksen toimesta juuri siitä syystä, että joko ne 1) eivät olleet hallitusohjelmassa tai ne maksavat jotakin. [Eveliina Heinäluoma: Kyllä!] Varmasti kyllä kaikki, ketkä hallintovaliokunnassa ovat, muistavat nämä, mitä siellä käytiin läpi. Luettelin ne äsken tuossa puheessani ja toistan vielä: esimerkiksi keskustasta esitimme, että tämä sähköinen asiointi olisi nimenomaisesti suostumusperusteinen, eli henkilö voisi päättää itse, tuleeko se sinne digipostiin vai ei, ja myös tätä digitukea ja sen lainsäädännöllisyyttä, eli se digituki olisi pakko lainsäädännön puolesta antaa ihmisille. Näitä esitimme, mutta raha oli tässä syynä, minkä takia nämä eivät menneet läpi valiokuntakäsittelyssä.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Heinäluoma, vastauspuheenvuoro.

14.23 **Eveliina Heinäluoma sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun tämä nyt ei ole ihan vain uskon kysymys, vaan kun täällä on paikalla mietintövaliokunnan edustajia, hallintovaliokunnan edustajia, niin voin edustaja Heinoselle kertoa, että näitä tukipalveluita käytiin hyvin tarkkaan valiokunnassa läpi, ja vastaus osaan niistä oli, että kun se tarkoittaa sitä, että paperipostia lähetetään enemmän, suuremmalle joukolle kuin tässä hallituksen esityksessä on arvioitu, niin silloin se lisää kustannuksia, minkä takia näitä pieniä parannusehdotuksia, joita opposition suunnalta esitimme, ei voitu tässä valiokuntakäsittelyssä tehdä. Joten toivon, että kun täällä on mietintövaliokunnan edustajia paikalla, tässä voitaisiin ihan ilman uskoa olla ja luottaa siihen, mitä olemme tässä asiantuntijakäsittelyssä valiokunnassa todenneet.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Vielä edustaja Heinonen, vastauspuheenvuoro, ja sen jälkeen puhujalistaan.

14.24 **Timo Heinonen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! En itse ole tukipalveluista puhunut, vaan puhuin siitä valinnasta, jossa ihminen tekee valinnan, haluaako

Pöytäkirjan asiakohta PTK 70/2026 vp

käyttää sähköisiä palveluita. Jos sellainen asiantuntijalausunto löytyy, jossa todetaan, että se on kustannuksista ollut kiinni, että sen automaattisesti pitää sieltä poistua, niin sitten se varmasti on kustannuskysymys. En ymmärrä sitä, että jos ihminen aamulla tekee ruksin, puolelta päivältä tyttären kanssa käy siellä ja iltapäivällä laittaa ruksin takaisin, mitä kustannuksia siinä yhteiskunnalle on syntynyt. Ei mitään. [Hanna Räsänen välihuuto] — Ei mene siinä päivän aikana tietenkään. — [Eveliina Heinäluoma: Puhutte nyt asian vierestä!]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kallio, varsinainen puheenvuoro.

14.25 Vesa Kallio kesk: Arvoisa rouva puhemies! Edellinen keskustelu on ilmeisesti päättynyt. On hyvä, kun tämä on täällä analogista. Tämä ei ole digitaalista vielä.

Itse olen sitä ikäluokkaa, että muistan, että meilläkin oli puhelinnumero 149. Siitä on pikkuhiljaa tultu erilaisiin numeroihin, eikä lankalinjoja ole ollut pitkään aikaan. Elikkä totta kai muutoksia tapahtuu. Se, kuinka nopealla aikataululla ne tapahtuvat, ja se, mikä on yleinen yhteiskunnallinen kehitys, miten erilaisissa vaiheissa ihmiset ovat, miten he pystyvät niitä omaksumaan ja käyttämään, toki pitää ottaa huomioon. Me löydetään aina sellainen peruste, jossa vedotaan siihen, että ajat muuttuvat.

Mutta perustuslain näkökulmasta vielä pari huomiota: Perustuslain mukaanhan julkinen hallintotehtävä voidaan antaa muulle kuin viranomaiselle vain lailla tai lain nojalla, jos se on tarpeen tehtävän tarkoituksenmukaiseksi hoitamiseksi eikä vaaranna perusoikeuksia, oikeusturvaa tai muita hyvän hallinnon vaatimuksia. Asiantuntijakuulemisten perusteella tämän esityksen arvioidaan olevan puutteellinen myös tiedoksiannon luotettavuuden kannalta. Tiedoksiannon keskeinen tarkoitus on varmistaa, että viranomaisen viesti saavuttaa vastaanottajan oikea-aikaisesti ja luotettavasti. Nyt ehdotettu malli, jossa viestit voivat kulkea useiden palvelujen kautta, heikentää viranomaisen mahdollisuuksia varmistua tiedoksiannon toteutumisesta erilaisissa tilanteissa.

Arvoisa puhemies! Kokonaisuutena valiokunnalle annetut asiantuntijalausunnot osoittavat, että vaikka esityksen tavoitteet sähköisen viranomaisviestinnän edistämisestä ja palvelutarjonnan monipuolistamisesta ovat perusteltuja, tulee epäselvä esitys toteutuessaan aiheuttamaan kansalaisten oikeusturvan kannalta vakavia ongelmia.

Niin kuin täällä on tuotu esille, tätä edellistä esitystä maaliskuulta pitäisi tarkastella ja arvioida vielä uudemman kerran. Siinä hallituksen olisi varmistettava järjestelmän selkeys, vastuiden yksiselitteisyys, oikeusturvan ja perusoikeuksien toteutuminen sekä kilpailuneutraali ja toimiva markkinamalli. Vain näiden edellytysten täytyessä esitys voi saavuttaa kestäväällä tavalla sille asetetut tavoitteet kansalaisten oikeusturvan, kilpailuneutraliteetin sekä toimivien ja laadukkaiden palvelumarkkinoiden kannalta.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Kiitos. — Edustaja Viljanen.

14.27 Eerikki Viljanen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Tässähän on kyseessä säästölaki, niin kuin täällä on useampaan kertaan jo keskustelun kuluessa todettu. Säästöjä toki pitää tehdä, mutta kun niitä tehdään, pitää varmistua siitä, ettei kansalaisten oikeusturvaa tai arjen sujuvuutta niillä vaaranneta. Nythän kansalaiset käytännössä pakotetaan luopumaan paperisista viranomaiskirjeistä ja siirtymään digipostilaatikon käyttöön, oli kyseisellä kansalaisella sitten valmiuksia siihen tai ei. [Mauri Peltokangas: Onko siellä taas mietintö jäänyt lukematta?]

Pöytäkirjan asiakohta PTK 70/2026 vp

Arvoisa rouva puhemies! Hallintovaliokunnan mietinnössä on erittäin ansiokas keskustan valiokunnan jäsenten vastalause, jossa todetaan erittäin selkeästi: ”Kokonaisuutena valiokunnalle annetut asiantuntijalausunnat osoittavat kiistattomasti, että vaikka esityksen tavoitteet sähköisen viranomaisviestinnän edistämisestä ja palvelutarjonnan monipuolistamisesta ovat perusteltuja, tulisi epäselvä esitys toteutuessaan aiheuttamaan kansalaisten oikeusturvan kannalta vakavia ongelmia.”

Edellisessä puheenvuorossa edustaja Kallio mainitsi jo tämän lakihankkeiden tai lakikonaisuuksien uudistamisen hankaluuden, kun se tehdään osissa. Tässä on useassa puheenvuorossa viitattu jo 11.3.26 eduskunnassa hyväksytyyn lakipakettiin, joka on osa tätä kokonaisuutta. Sellaisten suurien kokonaisuuksien uudistaminen osina, jotka sisältävät myös perustavaa laatua olevia oikeuksia kansalaisille, on erittäin ongelmallista, ja sen takia tämän keskustan hallintovaliokunnan mietintöön jättämisen vastalauseen lausumaehdotukset ovat äärimmäisen paikallaan.

Niistä ensimmäinen koskettelee juuri tätä pätkissä uudistamista tai sitä, että nämä hankkeet ja kokonaisuudet pitäisi arvioida ja uudistaa yhtenä kokonaisuutena. Tämä lausumaehdotus kuuluu: ”Eduskunta edellyttää, että valtioneuvosto arvioi sähköisen tiedoksianton sääntelykokonaisuuden yhtenä kokonaisuutena ja tuo tarvittavat muutokset eduskuntaan siten, että järjestelmä on kansalaisille selkeä, ennakoitava ja helppokäyttöinen.” Tämä on äärimmäisen selkeä teksti, ja tämän soisi toteutuvan.

Tässä keskustelussa on hyvin käynyt ilmi, että palveluiden saavutettavuus on ongelma. Ihmisillä on erilaisia digitaalisia taitoja, tai edustaja Heinonen edellisessä puheenvuorossaan viittasi verkkoesteettömyysproblematiikkaan. Tämä on myös osittain sekava järjestelmä, ja nyt on kyllä perusteltu syy olettaa, että tämän pätkittäin tehdyn uudistuksen jäljiltä kansalaisten oikeusturva vaarantuu ja vähintäänkin tämä hankaloittaa arjen sujuvuutta.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Heinäluoma.

14.30 Eveliina Heinäluoma sd: Arvoisa puhemies! Kuten tässä edellisessä omassa varsinaisessa puheenvuorossani totesin, tämä ongelma liittyy mielestäni siihen alun perin aiemmin keväällä säädettyyn hallituksen esitykseen, joka vei voimakkaasti näitä viranomaispalveluja ja -viestintää sähköisiin järjestelmiin, ja tämä nyt käsitellyssä oleva hallituksen esitys vain jatkaa tätä kehitystä.

Ongelmatiikka mielestäni kyllä liittyy tähän nopeuteen, jolla hallitus nyt vie tätä digitalisaatiota ja viranomaisasiointia eteenpäin. Ihmiset eivät tahdo pysyä tässä tahdissa mukana, vaikka samaan aikaan on totta kai selvää, että yhä useampi ihminen käyttää myös paljon digipalveluita ja monille tämä digipalveluiden käyttö on selvää ja helpottaa asiointia. Mutta kun nyt tätä viranomaisviestintää ja näitä ihan kansalaisten peruspalveluja viedään tänne digitaaliselle puolelle ja sitten samaan aikaan ei varmisteta sitä, että kaikista heikoimmassa asemassa olevilla olisi joku oikeus ja turvaverkko olemassa, että he säilyisivät tämän digitaalisen palvelukanavan ulkopuolella, niin tämä luo tämän haasteen, ja sitten tähän lisättynä vielä nämä säästöt, joita hallitus tällä digitaalisuuden lisäämisellä tavoittelee. Se itse asiassa tarkoittaa sitä, että ei ollut mahdollista rakentaa näitä tukipalveluja ihmisille, jotka niitä tarvitsevat.

Arvoisa puhemies! Samaa aikaan näen kyllä tässä yhden haasteen näiden järjestöleikausten osalta, koska tosiasiasa moni järjestö tällä hetkellä tarjoaa erilaista digineuvontaa ja digiapua ihmisille, aivan erityisesti ikäihmisille mutta kaikenlaisille ihmisille, jotka tar-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 70/2026 vp

vitsevat apua näiden digipalveluiden käytössä. Nyt kun samaan aikaan toteutetaan näitä todella kovia järjestöleikkauksia, niin pelkään, että se toive, joka tässä hallintovaliokunnalla oli, että ihmisiä kuitenkin autettaisiin näiden digipalveluiden käytössä, uhkaa valua sormien välistä, koska ei ole ketään tahoja, joka tätä apua tarjoaisi, kun näitä järjestötukipalveluja samaan aikaan viedään kovalla kädellä alas. [Mauri Peltokankaan välihuuto]

Joten tähän loppuun totean, että pelkään kyllä, että tästä lainsäädännöstä voi tulla vielä tulevana vuosina todella paljon ikäviä tilanteita varsinkin sinne hyvinvointialueille, kun näitä käyttämättömiä aikoja alkaakin kasaantumaan. Kun hyvinvointialueet itsekin ovat kovien säästöpainneiden varassa, niin en tietenkään ihmettele, että he pyrkivät vähentämään tätä paperipostia, kun lainsäädäntö sen mahdollistaa, joten voi olla, että tässä tulee kyllä sitten korjaussarjan paikka tulevana vuosina.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Peltokangas.

14.34 Mauri Peltokangas ps: Kiitoksia, rouva puhemies! Tässä muutamia. Olen kuunnellut hyvää keskustelua ja sinänsä jaan huolen, sillä aina kun uutta tehdään, niin ainahan siinä joutuu vähän ohimoita rapsuttelemaan, että tuleeko valmista. Uskonpa, että kaikki kollegat yhtyvät siihen, että mikäpä lainsäädäntö, iso uudistus, olisi kerralla tässä maassa mennyt maaliin — sen verran uskallan poliitikkonakin todeta.

Mutta näistä ongelmista, mistä tässä nyt ollaan puhuttu: Esimerkiksi keskustan puheenvuorossa digitalisaation osalta maalattiin vähän kauhukuvia. Kyseessä on kuitenkin puolue, joka ehdottaa tekoälyn suurta käyttöä tulevaisuudessa, mutta digitaalisten palveluiden, Suomi.fin käyttö onkin sitten kamalaa. No, tekoäly onkin ilmeisesti niin valmiiksi tutkittu, että sitä voidaan ruveta hutkimaan ihan täydellä teholla. Mutta se siitä.

Hallintovaliokunnan käsittelyssä nousi todella monia asioita esiin. Hallintovaliokunta käsittelee tätä hyvin syväluotaavasti, mikä on yleensäkin valiokuntamme tapa. Itse pohdin nyt tässä, ihan omana itsenäni — en niinkään hallintovaliokunnan puheenjohtajana vaan ihan Peltokankaana — otettiinko mietinnössä huomioon ne tahot, joilla ei ole kykyä digitaalisten laitteiden käyttöön. Kyllä, tämä huoli nimenomaan tunnustettiin valiokunnassa, ja se löytyy myös valiokunnan mietinnöstä. Siis hallintovaliokunta toteaa, että yhdenvertaisuuteen liittyviä riskejä voi syntyä ihmisten erilaisista kyvyistä käyttää digitaalisia palveluja. Valiokunta kiinnittää huomiota erityisesti niihin henkilöihin, joilla ei ole riittäviä digitaalisia taitoja, laitteita tai mahdollisuuksia sähköiseen asiointiin. Mietinnössä pidetään hyvin tärkeänä — huom. — että paperiseen viranomaispostiin voi edelleen palata omalla ilmoituksella, siis eli että paperiseen viranomaispostiin voi palata.

En minä nyt oikein sitten käsitä, miksi täällä maalataan kamalia mustia pilviä, että nyt ikään kuin pakotetaan, niin kuin keskustan puheenvuorossa tuli, että ”pakotetaan käyttämään”. Kyllä ainakin valiokunta on pyrkinyt mielestäni hyvin muotoilemaan tämän niin, että päästäisiin tässä tyytyväisenä eteenpäin. Viranomaisasiointi on mahdollista myös muilla tavoilla kuin digitaalisesti. Tämä oli valiokunnan tahtotila, joka on hyvä sinällään. Digitukea on saatava sitä tarvitseville, tämä mainittiin. Yhdyn siihen, ja varmasti moni muukin. Uudistuksen vaikutuksia seurataan erityisesti haavoittuvien ryhmien kannalta. Tämähän on siis ihan ehdotonta. Kyllähän se niin on, että valiokunta ei ole unohtanut vanhuksia. Mietinnössä tunnustetaan nimenomaisesti se, että kaikilla ei ole valmiuksia digitaaliseen asiointiin eikä uudistus saa johtaa heidän palveluidensa heikentämiseen.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 70/2026 vp

Tältä osin siis jaan nämä huolet, mitä täällä on tänä päivänä esitetty. En väitä vastaan, mutta totesin vain, mitä mietinnössä me yhdessä päätimme.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Räsänen, Hanna, vastauspuheenvuoro.

14.37 **Hanna Räsänen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä, valiokunnan mietinnössä otettiin nämä asiat huomioon, mutta lakiesitystä ei muutettu. Laki meni sellaisenaan läpi, ja valiokunta nosti esille, että tämmöisiä ongelmia sinne jäi, ikäihmiset on otettava edelleenkin huomioon ja niin edelleen. Mutta laki meni silti läpi, [Mauri Peltokangas: Kyllä!] vaikka totesimme, että ei tule ihan hyvä.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Sitten varsinainen puheenvuoro, edustaja Savola.

14.37 **Mikko Savola kesk:** Arvoisa rouva puhemies! Keskustelu digitaalisuudesta on hyvä asia. Jos minä mietin omalta osaltani, miten paljon digitaaliset käytännöt ovat helpottaneet elämää, niin kyllä pankkipalveluitten osalta, maatalousyrittäjän ja maatalouden paperitöiden osalta vaikkapa asioidessa vakuutusyhtiöön tai ylipäätään laskujen ja kirjanpidon hoidon osalta digitalisaatio on edesauttanut ja helpottanut paljon omaa elämää. Mutta sitten kun peilaan tätä vaikkapa omiin sukulaisiin tai niihin ihmisiin, keitä omallakin kotipaikkakunnalla, erityisesti iäkkäämpiä ihmisiä, tunnen, asiat eivät olekaan aivan näin yksinkertaisia. Ikäihmiset, erityisryhmien ihmiset tarvitsevat edelleen niitä perinteisiä palveluita, ja sen takia on hyvin huolestuttava tällainen lakiesitys, joka nyt on hallituspuolueitten enemmistöllä menossa läpi, eli se, että pakotetaan siihen digitaalisuuteen, vaikka siihen ei välttämättä niitä valmiuksia olisi.

Täällä aika ajoin nostetaan tiettyjä peruskysymyksiä esiin, kun pankkipalvelut ovat menneet digitaalisiksi ja maksu tapahtuu pääosin digitaalisin laittein, joko kännykkään ladatulla kortilla tai pankkikortilla, että käteisen rahan merkitys on aivan elintärkeä siinä tilanteessa, jos ollaan vaikka poikkeusoloissa eikä pystytä näitä digitaalisia palveluita käyttämään. Tämän lakiesityksen tarkoituksena on nimenomaan näitten viranomaispalveluiden kirjeet viedä sinne digipostiin, ja tämä kyllä pahimmillaan aiheuttaa ongelmia nimenomaan noissa edellä mainituissa ryhmissä. Sen takia kannattaa tarkkaan lukea tämä keskustan vastalauseeseen esitys, mikä siellä on, ja erityisesti maininta siitä kokonaisuudesta, että kun näitä digitaalisuuteen liittyviä lakiesityksiä tulee tänne tipotellen, niin tämä kokonaisuus ei ole tällä hallituksella hallussa, ja tämä tulisi arvioida, ja tämä on nimenomaan ytimemme myöskin tässä vastalauseessa. Meidän henkilöt hallintovaliokunnassa ovat tehneet erittäin hyvää työtä siellä valiokunnassa. Tästä sitten huomenna äänestykset käydään täällä salissa.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Hoskonen.

14.39 **Hannu Hoskonen kesk:** Arvoisa rouva puhemies! Pari pientä ongelmaa tähän asiaan liittyy, ja molemmat ovat vakavia:

Ensimmäinen on se, että kun 3G-verkko tästä maasta purettiin — muistamme sen tarinan aivan tarkkaan — niin käytännössähän kävi niin, että digiyhteydet maaseutukunnissa, harvaan asutuilla alueilla, lähes loppuivat kokonaan. Silloin taisin sanoa esimerkkinä, että kun alkaa metsäkoneurakoitsijoilla olla niin, että tietohan liikkuu heilläkin verkkojen kaut-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 70/2026 vp

ta, ei heille enää papereita jaeta, työmääräykset ja työmaakartat siirtyvät digitaalisesti, se ei onnistu enää läheskään joka paikassa.

Mutta vakavampi juttu on tämä nyt esillä oleva hallituksen esitys, jossa Suomi.fi:n kautta toimitetaan tietoja ja tulee myös laskuja. Ajatelkaapa sitä ihmistä, vanhempaa ihmistä, joka ei tätä digipuolta hallitse, eikä voida edellyttää, että 90-vuotias ihminen alkaa digitaaloja opettelemaan, ei se ole mahdollista. Siksi toiseksi, jos hänellä on asuinpaikka vähän syrjempänä, hän ei saa edes yhteyttä minnekään. Häthätää puhelin toimii, jos ulos jaksaa kävellä. Hänelle kun tulee sieltä Suomi.fi:n kautta lasku, ja yleensä nämä laskut ovat semmoisia laskuja, että ne menevät ulosottoon heti, niin ihminen on täysin tietämätön siitä. Tässä pitäisi olla suoraan semmoinen järjestely, että sille ihmiselle, joka valitsee sieltä, että hänelle tulee edelleen se lasku postissa... Nythän joka vuosi pitää tehdä se pyyntö uudelleen. Elikkä tämä on aivan väärä suunta, jolla ihmisiä, näitä meidän kunniakansalaisia, jotka ovat tämän Suomen elintason rakentaneet, kohdellaan kuin kolmannen luokan kansalaisia, ja heitä voidaan rangaista tällä tavalla, antamalla tämmöisiä sanktioita, jotka heidän tietämättään pyörivät heidän vahingokseen.

Tässä loukataan myös hyvin vakavasti minun mielestäni sitä, että ihmiset ovat lain edessä tasa-arvoisia. Nythän ne ihmiset, vanhemmat ihmiset, joilta äsken mainitut digitaalit puuttuvat tai joilla yhteyksiä ei ole, heitetään käytännössä yhteiskuntamme ulkopuolelle. Kyllä pikkuisen ihmettelen tällaista hallituksen esitystä.

Jos yllättäen hallitus tuntisi piston sydämessään, niin tätä voisi muuttaa silläkin, että pannaan ruksi ruutuun sinne ohjelmistosivulle, että tämä kyseinen rouva tai herra haluaa edelleen ne tiedot, ne laskut, mitä sieltä tulee, kirjekuoressa postissa. Sekin on totta, että postin kulkeminenkin on vähän myöhässä sille alueelle, että toivottavasti eräpäivään tulee viikko pari jatkoa lisää, että hän kerkeäisi maksaa sen laskun, koska monella paikkakunnalla se kirje viipyy niin pahuksen pitkään. Jos aiotte jollekin ystävälle viedä onnittelukortin, niin maaseudulla kannattaa käydä onnittelemassa sitä ihmistä, koska se onnittelukortti todennäköisesti ei kerkeä ennen kuin syntymäpäivät ovat ohi.

Tämä kuvaa Suomen tilannetta nyt, mutta olen hyvin murheellinen siitä, että tämmöiseen on Suomi mennyt, että näitä ihmisiä kohdellaan tällä tavalla, ja ennen kaikkea lainsäädännöllä tämä olisi voitu huomioida laittamalla tähän lakiin pykälä, että ne ihmiset, jotka valitsevat pysyvän palvelun myös kirjeen muodossa, saisivat sen ilman, että joka vuosi pitää olla aktiivinen. Se on mielestäni hyvin väärin.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Peltokangas.

14.43 **Mauri Peltokangas ps:** Kiitoksia, rouva puhemies! Olen pitkälti samoilla linjoilla kuin edustaja Hoskonen tässä. On paljon asioita, mitkä mietityttävät todella paljon: tämä, mistä edustaja Hoskonen mainitsi ja mistä taisi edustaja Heinäluomakin mainita tuolla aikaisemmissa puheenvuoroissaan, että silloinhan aikaisempaa lainsäädäntöä tehtäessä valiokunta kiinnitti niinkin paljon huomiota siihen asiaan, että erikseen mainitsi mietinnössään, että digitaalisia palveluita tulee pystyä käyttämään tai siis ylipäätään palvelua pitää pystyä saamaan myöskin sellaisen henkilön, joka ei osaa laisinkaan käyttää digitaalisten sovellusten käyttöä hanskassa, kuitenkin pystyvät saamaan nämä palvelut. Se on erityisen tärkeää.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 70/2026 vp

Periaatteessa kuitenkin tässä katson niin, että koska nyt tässä käsitellään mietintöä ja kun äänestetään mietintö ”jaa”, hylkäysesitys ”ei”, niin kyllä se hylkäys silloin on myöskin näitä mietinnössä olevia hyviä uudistuksia ja ajatuksia kohtaan, ja sitä pidän hyvin harmillisena. [Mikko Savola: Olisko ne kannattanut korjata siellä valiokunnassa?]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Heinäluoma.

14.44 Eveliina Heinäluoma sd: Arvoisa puhemies! Totta kai se on tärkeää, että mietintövaliokunta tunnistaa ongelmia, mutta jos niitä ei korjata siellä lainsäädännön puolella, niin silloin ne jäävät kyllä vain kauniiksi toiveiksi. Nyt tämä on se ongelma koko Suomi.fi-digipalvelukokonaisuuden osalta, että niitä korjausesityksiä, joita oppositiosta tehtiin, hallitus ei voinut tehdä tähän lainsäädäntöön, koska tämä on säästölaki ja tällä tavoitellaan valtiovarainministeriön pääluokassa säästöjä. Sitten taas toisaalta tahti on asetettu näin kovaksi, että tässä digitaalisessa siirtymässä mennään eteenpäin. Se väistämättä tarkoittaa sitä, että iso osa ihmisistä jää heikkoon asemaan näiden palveluiden tosiasiallisessa käytössä. Totta kai on niin, että teoriassa ihminen voi valita sen paperipostin saapumisen, mutta kun se ongelma on rakennettu lainsäädännön sisään, että sinun täytyy aina itse hoksata sähköisestä järjestelmästä käydä laittamassa kerran vuodessa se täppä sinne, että minä haluan sen paperipostin jatkossa edelleen, niin tähän tarkoittaa sitä, että kaikki ihmiset eivät tätä pysty tekemään.

Sitten toisekseen on niin, mistä mainitsin aikaisemmin puheenvuorossani, että kaikille ihmisille ei suinkaan ole selvää, että jos käytät yhtä viranomaispalvelua sähköisesti, niin samassa yhteydessä ajatellaankin, että haluat käyttää kaikkia viranomaispalveluja sähköisesti. Silloin saattaa jäädä esimerkiksi hyvinvointialueelta näitä paperitse lähetettäviä aikoja tulematta paperipostin välityksellä, joita sitten odotat, että ne saapuvat. Tämä muodostaa ongelman tänne lainsäädännön sisään, joka kohtelee ihmisiä epäoikeudenmukaisella tavalla, että itse pitäisi hoksata, että täytyy käydä sähköisessä järjestelmässä vuosi kerrallaan aina tilaamassa ne paperipostit omaan kotiin. Luulen, että tämä tulee aiheuttamaan lisääntyvissä määrin ongelmia ja tulee itse asiassa hyvinvointialueilla myöskin varsin nopeasti vastaan sitä kautta, että näitä käyttämättömiä aikoja alkaakin kerääntyä ihmisille, kun iso osa ihmisistä ei ole havainnut, että ne tulevatkin jatkossa sähköiseen järjestelmään.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Peltokangas.

14.47 Mauri Peltokangas ps: Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Ajattelin vielä sanoa sanasen.

Minusta tuntuu, että jos sanotaan, että ihminen ei kerran vuodessa hoksaa käydä laittamassa täppää sinne, niin vähän aliarvioidaan kyllä suomalaisia, koska jos yhden kerran vuodessa täytyy huomioida haluavansa paperipostin digitaalisen palvelun, niin kyllä se aika pieni vaiva on kerran vuodessa käydä siellä, mutta joillekin ehkä sekin on liikaa.

Mielestäni tässä kuitenkin, jos ajatellaan niin kuin edustaja Heinäluoma äsken toi esiin, että hallituksen säästölaki, niin ei tämä nyt ihan... Täytyy kuitenkin muistaa, että me olemme digitaalisessa maailmassa, ja kyllä meidän täytyy edetä joillakin askelilla kuitenkin eteenpäin, niin että me saadaan ne palvelut joskus toimimaan digitaalisesti. Mikäli ei sitä nyt sitten jollain tavalla tehdä, niin mikä olisi parempi tapa tehdä se? Jos kerta sosiaalidemokraatit eivät ole missään vaiheessa tuomassa digitalisaatiota säästöksi, haluanpa olla

Pöytäkirjan asiakohta PTK 70/2026 vp

olla kuulemassa sen päivän, kun todetaan, että sieltä ei säästöjä saada, koska kyllä se on yksi semmoinen paikka, mistä tänä päivänä varmasti tässä yhteiskunnassa voidaan säästää vielä aika paljonkin.

Jälleen nyt yhdyin sitten myöskin opposition huoliin siitä, että kaikki ihmiset saavat ne palvelunsa ja että ne palvelut toimivat. Ja ehkä nyt sanon viimeisenäkin, että toivon mukaan jonain kauniina päivänä nämäkin palvelut sitten toimivat, niin kuin sanonta on, että... No, jätän sanomatta, mutta sillä tavoin kuin kaikki muukin, joka hyvin toimii yhteiskunnassa, ja siihen päämäärään varmasti sekä hallitus että myöskin oppositio tähtää näillä puheillaan. Mutta en nyt kuitenkaan sitä kerran vuodessa ilmoittautumista pidä kovin hirveänä hukina, en kenellekään tässä maassa. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Savola.

14.49 **Mikko Savola kesk:** Rouva puhemies! Edustaja Peltokankaalle ehkä vain kahteen asiaan.

Ensinnäkään, jos on hallintovaliokunnassa tai missä tahansa valiokunnassa haluja muuttaa asioita, eivät riitä pelkät hyvän tahdon kirjaukset sinne mietintöön, vaan täytyy tehdä pykälämuutokset. Se pitäisi jo näillä vuosilla myös hallintovaliokunnan puheenjohtajan tietää.

Toinen asia: Ei ole kyse pienestä vaivasta. Jos ei niitä digitaalisia taitoja ole, niin niitä ei ole. Jos ei kykene sitä tekemään, niin minun mielestäni se on kyllä aliarvioimista, jos ei tätä halua sisäistää eikä pysty sanomaan myöskään ääneen. Siitähän tässä on kyse.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Peltokangas.

14.50 **Mauri Peltokangas ps:** Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Niin, tämä piikki oli varmaan tarkoitettu minulle. Vastanpa siihen, että kyllä tiedän, erinomaisesti tiedän, ja kun hallitus tekee yleensä ohjelman, niin edustaja Savolakin varmasti tietää sen, että hallitus yleensä noudattaa sitä hallitusohjelmaansa ja pyrkii toteuttamaan sitä kaikin keinoin.

Mitä tulee hallintovaliokunnan mietinnön laatimiseen, niin edustaja Savola on tervetullut joskus vierailemaan. Nimittäin valiokunnassa tehdään kyllä mietinnöt valmiiksi suhteellisen jouhevasti. Siellä kyllä oppositiokin saa kirjauksia sen verran kuin yleensä hallitus ja oppositio tässä talossa ovat toisilleen periksi antaneet.

Kyllä tämän asian tiedostan erinomaisesti. Kuten nyt hallituspuolueen jäsenenä ylipääntäänkin, kyllä se vain niin menee, että kun on hallitusohjelman hyväksynyt, niin kyllä sen mukana sitten kuljetaan.

Eipä tässä sen kummempaa.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kaarisalo.

14.51 **Riitta Kaarisalo sd:** Arvoisa rouva puhemies! Ehkä tähän keskusteluun se huomio vielä, että on totta kai, edustaja Peltokangas, aivan selvää, että hallituspuolueiden edustajat ovat sitoutuneet hallitusohjelmansa noudattamiseen ja vievät sitä eteenpäin myös käytännön tasolla tässä talossa tehtävässä lainsäädännössä. Kyllä ehkä kuitenkin haluaisin nostaa esille sellaisenkin huomion, että olen aina ajatellut, että vastuulliseen lainsäädäntötyöhön liittyy myös kyky ja valmius tehdä tarvittaessa myös pykälä- ja lakitasolla viilauksia ja

Pöytäkirjan asiakohta PTK 70/2026 vp

muutoksia. Sitä vartenhan tämä eduskuntalaitos nimenomaan on olemassa, että kun kulloinenkin hallitus aina esityksiään antaa, niin sitten kun tässä talossa kansanedustajat asian tuntijoita kuulevat, jos tulee selkeästi esille, että lainsäädäntöön, esitykseen, on jäänyt epäkohtia, jotka on syytä korjata, niin kyllä yleensä tapana on ollut, että silloin myös sellaisia pieniä muutoksia voidaan tehdä lakiesityksiin, kun ne eivät kokonaisuudessaan hallitusohjelman vastaisia ole. Näin esimerkiksi toimittiin tässä talossa myös viime kaudella, kun lainsäädäntötyötä tehtiin hyvin rivakalla aikataululla ja sitä oli varsin runsaasti. Siinä mielessä en oikein yksiselitteisesti hyväksy sellaista vastausta, että hallitusohjelmaa noudatetaan.

Ehkä tässä digitalisaatiokokonaisuudessa kyse on myös siitä, että totta kai kehitys kehittyy ja asiat menevät eteenpäin ja digitalisaatiokin etenee suomalaisessa yhteiskunnassa, mutta ehkä mielestäni se oleellinen kysymys on se, edistetäänkö sitä hallitusti ja pysyykö tämä kokonaisuus ja järjestelmä sillä tavalla hallinnassa, että se on myös kansalaisille yksiselitteisen selkeä ja helppo käyttää ja omaksua. Kun tässä salissa juuri hetki sitten käsiteltiin hallituksen lakiesitystä, jossa jo vietiin digitalisaatiota hyvin voimakkaasti eteenpäin, niin nythän kyse on siitä, että tämän järjestelmän päälle ollaan jälleen tuomassa ikään kuin uusia kerroksia, uusia toimijoita, jotka tätä kokonaiskuvaa voivat sitten hämmentää ja heikentää palvelujen käyttäjien silmissä. Kyllä tämä on aivan aito ongelma ja kysymys myös siitä, että sitä myötä, kun meidän palveluja ja toimintoja ja viranomaistoimintaa, tässä tapauksessa tätä tiedoksi saattamista ja viestintää, viedään digitalisaation puolelle, meillä on yli puoli miljoonaa suomalaista, joilla digitaidot ovat syystä tai toisesta heikot. Kysehän ei ole pelkästään ikäihmisistä, vaan ihmisillä voi olla hyvin erilaisia syitä lähtien oppimisvaikeuksista, erilaisista hahmottamishäiriöistä, joidenka takia esimerkiksi näitten digitaalisten palvelualustojen käyttö on hyvin haastavaa. Niin kauan kuin me ei pystytä asianmukaisesti varmistamaan, että kukaan ihminen ei ikään kuin jää yksin ja pulaan näitten asioitten kanssa, mielestäni sitä harkintaa tässäkin työssä tarvitaan. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Peltokangas.

14.54 **Mauri Peltokangas ps:** Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Edustaja Kaarisalolle voi todeta, että kyllä muistan viime kauden oikein hyvin. Taisimme saada valiokunnassa yhden ehdotuksemme läpi koko kaudella. Tällä kaudella oppositiolta kuitenkin on tullut niitä useita kymmeniä, jotka on kirjattu mietintöihin. Mutta se tietysti riippuu aina porukoista, enkä sen takia tässä nyt osoita ketään sormella, koska ihmiset vaihtuvat valiokunnissa ja tässä salissakin.

Mutta sanotaan näin, että jos nyt tässä olen ollut kuulevinani, että valiokunnan mietintö jollain tavalla on siis aliarvostettu, niin onhan meidän kuitenkin syytä muistaa, mikä on se paperi, minkä korkein oikeus ottaa viimeisenä käteen, jos esimerkiksi lainsäädännössä on sellainen kohta, että tullaan pättitilanteeseen. Kyllä se on valiokunnan mietintö, josta haetaan sitten se lain henki, ja viimeinen tulkinta tulee sieltä, niin että ei siellä valiokunnassa nyt ihan mitä tahansa paperia, edustaja Savola, tehdä. [Mikko Savola: Etkö puolustakaan hallituksen esitystä? — Mauri Peltokangas: Kyllä!]

Keskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.